

1944, september 14. Banská Bystrica. — Zápisnica z 5. zasadnutia Slovenskej národnej rady. Program: návrhy nariadení SNR o dočasnom poverení banskobystrickej filiálky Slovenskej národnej banky funkciou hlavného ústavu, o dočasnom zákaze scudzenia nehnuteľností, o zrušení rádov, vyznamenaní, čestných odznakov a medailí, voľné návrhy (otázka nezamestnanosti a sociálne problémy, kritika časti dôstojníckeho sboru v súvislosti s prípadmi Ružomberok a Lipt. Mikuláš).

1. Predseda Dr. V. Šrobár otvára zasadnutie a hneď pristupuje k dennému poriadku. Na návrh člena predsedníctva Dr. Lettricha, aby sa zápisnica z minulého zasadnutia Slovenskej národnej rady nečítala, predseda určuje Ing. Blahu a Kapinaja za overovateľov zápisnice.

2. V nasledujúcom bode programu referuje V. Paulíny o návrhu nariadenia, ktorým sa dočasne poveruje Slovenská národná banka, filiálka v Banskej Bystrici, funkciou hlavného ústavu. Keďže po prečítaní textu nariadenia neboli proti nemu žiadne námietky, plénum nariadenie v plnom znení jednomyseľne schválilo.

3. O návrhu nariadenia o dočasnom zákaze scudzenia nehnuteľností a obmedzení zaťaženia nehnuteľností referuje J. Ursíny, ktorý po prečítaní textu nariadenia podal túto dôvodovú zprávu:

Pri každej štátoprávnej zmene vzniká obava, že nastane presun vo vlastníctve nehnuteľností z dôvodov, aby sa niektorí majitelia nehnuteľností kryli pred politickými následkami štátneho prevratu. Aby tieto nežiadúce zmeny vo vlastníctve nehnuteľností boli zamedzené, už v minulosti sa pokračovalo takto:

V roku 1919 minister s plnou mocou pre správu Slovenska vydal nariadenie o obmedzení scudzenia nehnuteľností, ďalej roku 1938 bolo vydané vl. n. č. 218/38 o prechodnom obmedzení scudzenia a árendovania určitých druhov nehnuteľností a vydané bolo nariadenie bývalej vlády Slovenskej krajiny č. 55/39 o obmedzení zaťaženia nehnuteľností nad Ks 30 000.— (tridsaťtisíc).

Dnes je obava, že nemovitosti budú scudzené, poťažne nadobúdané z dôvodov špekulácie a treba sa obávať, že najmä vlastníci nehnuteľností nemeckej a maďarskej národnosti scudzia svoje nehnuteľnosti a pokiaľ je ešte čas, vyvezú z územia Slovenska veľké kapitálové a iné hodnoty ako kúpnu cenu nehnuteľností. Ďalej je obava, že bývalí činitelia Slovenskej republiky, ktorí nehnuteľnosti nadobudli pomocou svojej politickej moci, tieto scudzia, aby sa vyhli následkom prípadnej revízie spôsobu nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností. Nemožno vypočítať všetky možnosti špekulačných predajov nehnuteľností a poukazuje sa len na vyššie uvedené.

Na tomto základe Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre veci hospodárske a zásobovacie vypracovalo predložený návrh na nariadenie Slovenskej národnej rady o dočasnom zákaze scudzenia nehnuteľností a obmedzenia zaťaženia nehnuteľností. Podľa tohoto návrhu podľa § 1 všeobecne je zakázané zmluvne scudzíť nehnuteľnosti akéhokoľvek druhu, kým k tomu nedá zvolenie Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre veci hospodárske a zásobovacie. Táto všeobecná forma zákazu bola volená preto, aby bolo možné kontrolovať všetky prevody. Podľa § 3 návrhu nariadenia, keď proti scudzeniu nehnuteľností nie je námietok z hľadiska verejných záujmov, súhlas k scudzeniu nehnuteľností bude daný, keď tu nebude prípad špekulačného predaja. Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre veci

hospodárske a zásobovacie predaj nehnuteľností povolí, inak ale nežiadúce scudzenie nehnuteľností v každom prípade má možnosť zamietnuť.

Právny pojem v § 1 „zmluvne možno scudziť“ zahrnuje v sebe predaj nehnuteľností, darovanie nehnuteľností, zámenu nehnuteľností atď. teda každú formu zmluvného prevodu nehnuteľností na inú osobu, a preto zachycuje všetky možné prevody vlastníctva nehnuteľností. Tento právny pojem ale nevylučuje to, aby nehnuteľnosti prechádzali právom dedenia na dedičov.

Znemožnenie špekulačného predaja nehnuteľností dovolilo by ale ešte obísť scudzenie nehnuteľností tak, že by tieto vlastníci mohli obťažiť, práve preto, aby účel tohoto nariadenia bol splnený, § 2 stanoví, že zmluvné alebo exekučné záložné právo možno pre pohľadávky, prevyšujúce Ks 10 000,— nadobudnúť len so súhlasom Povereníctva Slovenskej národnej rady pre veci hospodárske a zásobovacie, to znamená, že každé obťaženie nehnuteľností nad pohľadávku Ks 10 000,— príslušné súdy povolia len vtedy, keď sa preukáže súhlas vyššie uvedeného Povereníctva, ktoré v každom jednotlivom prípade bude pri udelení súhlasu skúmať, či obťaženie nehnuteľností sa deje z dôvodov hospodársky potrebných, alebo či je proti dnešnému štátnemu záujmu.

Tento návrh nariadenia je síce hlbokým zásahom do súkromného vlastníctva a do voľnosti uzavierania právnych jednaní, tento zásah je však nutný vo verejnom záujme. Návrh nesmeruje zamedziť drobné scudzenie nehnuteľností, ktoré z hľadiska verejného sú bezvýznamné. V dnešnom čase nemožno však povoliť voľnú zmluvnú vôľu i na drobné predaje už vzhľadom na to, že v praxi sa ukázalo, že nariadenie NÚZ-u č. 134/43 o určení priemernej bežnej ceny nehnuteľností boli obchádzané, takže pravidelne bola určovaná priemerná bežná cena v súhlase so zmluvnou cenou, lebo menovaný znalec vždy išiel poruke stranám, ktoré ho platili. Aby sa teda predišlo tomu, aby do kúpno-predajných zmlúv prišli fingované kúpne ceny, t. j. nízke a skutočnej kúpnej ceny nezodpovedajúce sumy, cieľom úplnej kontroly návrh nariadenia vyznel tak, že spod obmedzenia zakázať scudzenie nehnuteľností neboli vyňaté nehnuteľnosti do určitej nízkej hodnoty.

Návrh nariadenia obsahove aj po formálnej stránke bol náležite právne uvážení, a preto doporučuje sa prijatie návrhu.

Dr. Pieter navrhuje doplniť § 5 doložkou: „a Povereníctvo pre pravosúdie“, lebo pozemkové knihy patria pod jeho kompetenciu. Plénum túto doložku schvaľuje.

Dr. Šoltész navrhuje precizovať § 1 doložkou: zmluvne i darom možno scudziť nehnuteľnosti.

Dr. Pieter poznamenáva, že i dar je zmluva, lebo je k nemu potrebný súhlas prijímateľa.

Člen SNR Dr. Thurzo žiada v § 2 stanoviť bod 3 tohoto znenia: ustanovenie odstavca 1. nevzťahuje sa na pohľadávky štátne, verejnoprávných zväzkov a nositeľov verejnoprávneho poistenia sociálneho.

Plénum obe doložky schvaľuje a predseda vyhlasuje návrh za schválený.

Slovenská národná rada potom prerokovala návrh nariadenia, ktorým sa zrušujú rady, vyznamenania, čestné odznaky a medaily, ako aj práva z nich plynúce, o čom referoval Dr. Lettrich. Medzi iným konštatoval, že viacerými zákonmi a nariadeniami mocou zákona vydanými po 6. októbri 1938 boli zavedené rady, vyznamenania, čestné odznaky a medaily, ktorými boli odmenené jednotlivé občianske i vojenské osoby domáce i zahraničné. Tieto rady a vyznamenania sú z dnešného hľadiska prežitkom a mnohé z nich sú priamo proti duchu a zmýšľaniu dnešných ťažkých revolučných čias. Okrem toho nemôže znieť, aby sa medzi nami mohli pohybovať osoby, ktoré by nosili odznaky a vyznamenania napr. nemecké alebo iných nepriateľských štátov. Preto predsedníctvo Slovenskej národnej rady prichádza pred plénum s vládnym nariadením, ktorým sa tieto rady, vyznamenania, čestné odznaky a medaily zrušujú. Dr. Lettrich potom prečítal text nariadenia, ktorý po návrhu Dr. Začku na pozmenenie slova užívať v texte na „používať“ bol jednomyseľne schválený.

Na vyzvanie predsedu potom člen SNR R. Strechaj zložil sľub.

Blažovský navrhuje, aby Predsedníctvo SNR poverilo patričné poverením starostou o nezamestnaných.

Ing. Styk na to poznamenáva, že dal príkaz, aby nezamestnaní, pokiaľ nie sú narukovaní a vojenskej služby neschopní, boli zamestnaní na núdzových prácach predovšetkým na prácach pozemných.

Člen SNR Kubač poukazuje na to, že treba venovať zvýšenú pozornosť otázkam sociálnym a využiť všetky okolnosti na zlepšenie sociálneho postavenia robotníctva. Zistilo sa napr., že mnohé závody boli zatvorené, hoci s ohľadom na situáciu sa nemuseli zavrieť. V iných podnikoch nechcú zamestnávateľia vyplácať robotníkom mzdu počas poplachov. Všetky tieto otázky bude treba skúmať a riešiť, aby sa odstránila nespokojnosť robotníctva a bude treba potrestať zamestnávateľov, ktorí zanedbali svoje povinnosti. Slovenskej národnej rade musí záležať na tom, aby robotníctvo bolo spokojné.

Predseda berie pripomienky na vedomie a uisťuje, že sa týmito otázkami bude Predsedníctvo SNR zaoberať.

Člen SNR Tvarožek nadhadzuje otázku činnosti našich dôstojníkov a veliteľov. Konštatuje, že Lipt. Sv. Mikuláš bol naším vojskom bez boja opustený a zanechalo tam výstroj a výzbroj a Nemci dokonca našimi mínometmi ostreľovali naše jednotky. Tak bol opustený aj Ružomberok. Pri Ružomberku padol dobrovoľník, 30-ročný v dobrom zamestnaní, ktoré opustil len z národnej horlivosti. Dr. E. Tatar, zabitý črepinou mínometu. To je len jedna z mnohých obetí, o ktorých nemám presné informácie, pokračuje Dr. Tvarožek. Týmto však činím zodpovedných za smrť Dr. Tataru veliteľov úseku Mikuláš—Ružomberok a žiadam, aby prípad bol prísne vyšetrený a proti vinníkom zakročené. Tvarožek žiada venovať zvýšenú pozornosť vojenskému duchu našej armády a v zistených prípadoch zbabelosti alebo slabosti žiada o rýchle a energické zakročenie, aby sa zachránila česť a dobré meno slovenského vojaka. Nieкто by mohol vytýkať, že sa touto otázkou zapodieva práve na tomto mieste, ale musí sa to robiť, a to tým skôr, že o neschopnosti našich dôstojníkov hovorí už aj ulica. Keby sa tak nerobilo a neuskutočnila by sa náprava, zbadá sa to, až keď bude neskoro.

Predseda konštatuje, že sa Predsedníctvo týmito vecami zapodieva každý deň a žiada, aby mu bol hlásený každý zistený prípad, aby sa mohol postúpiť vojenskému veliteľstvu, poľažne vojenským súdom.

Dr. Josko konštatuje, že prípady Mikuláš—Ružomberok boli vyšetrené, veliteľ zaistený a bude postavený pred riadny vojenský súd.

Tvarožek však poznamenáva, že ak sa odsúdi až za 6 mesiacov, to už bude neskoro. Treba jednať rýchle, a tak dať výstrahu ostatným.

Dr. Šoltész podáva dotaz, či už členovia do Rady na obranu Slovenska za Slovenskú národnú radu boli menovaní a či už začala Rada svoju činnosť.

Predseda prisviedča kladne a oznamuje, že za zástupcov Slovenskej národnej rady do Rady na obranu Slovenska boli menovaní K. Šmidke a Dr. Zaťko, načo plénum potleskom toto menovanie schvaľuje.

Keďže denný program bol vyčerpaný a ďalších návrhov nebolo, predseda zasadnutie zakľučuje.

Ing. Zaťko
Rudolf Blažovský